

Nr 190.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till utbyggnad av staten tillhöriga gruvanläggningar i Malå socken m. m. jämte i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I propositionen nr 128 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 14 februari 1947, föreslagit riksdagen att till Utbyggnad av staten tillhöriga gruvanläggningar i Malå socken m. m. å kapitalbudgeten, fonden för förslag till statsverket, anvisa dels å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47 ett investeringsanslag av 250 000 kronor, dels ock för budgetåret 1947/48 ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Vidare har i en inom andra kammaren av herr *Skoglund* i Umeå m. fl. väckt motion (II: 358) hemställts, att riksdagen vid besvarandet av förevarande proposition ville beakta i motionen anförda synpunkter. Motionärerna ha därvid ansett, att staten skulle lämna särskilt bidrag för uppförande och inredning av samlingslokaler för de vid ifrågavarande gruvanläggning samsatta arbetarna.

Beträffande de skäl, motionärerna anført till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt bemyndiganden av Kungl. Maj:t ingick kommerskollegium den 30 december 1940, den 31 augusti 1943 och den 21 juli 1945 för Kungl. Maj:t och kronan överenskommelser med Bolidens gruvaktiebolag — de s. k. legodriftsavtalen — angående bearbetande av staten tillhöriga och till staten upplåtna malmfyndigheter inom vissa utmål i olika malmfält i Västerbottens län. Bolaget åtog sig därvid att på statens bekostnad omhänderhava brytning, transport och anrikning av malmen från utmålen, däribland vissa utmål omfattande Lindsköldsgruvan, Adakgruvan och den numera utbrutna Karlssongruvan, samtliga inom Adakfältet i Malå socken. Till utbyggnad av gruvanläggningar inom de gruvfält, som inbegripas i avtalen, har riksdagen anvisat anslag om tillhoppa 11 834 000 kronor.

Till anläggningar för driften inom Adakfältet ha investerats omkring 9 700 000 kronor av de anvisade anslagen å 11 834 000 kronor. Enligt verkställda beräkningar har driften vid fältet under åren 1941, 1942 och 1945 lämnat ett ungefärligt överskott av respektive 16 900, 93 200 och 58 300 kro-

nor, medan under åren 1943 och 1944 vid driften uppkommit underskott av cirka 17 500 respektive 109 200 kronor. Under dessa fem år har sålunda uppstått ett sammanlagt nettoöverskott av omkring 41 700 kronor. Överskottet under åren 1941 och 1942 berodde huvudsakligen därpå, att råmalm, som tidigare brutits och upplagts, tillgodogjorts utan att åsättas något värde samt att en del malm kunnat brytas billigt i Adakgruvans dagbrott och i Karlssongruvan på grund av förut utförda arbeten. Vinsten under första halvåret 1946 har preliminärt beräknats utgöra nära 100 000 kronor men har för hela år 1946 beräknats komma att uppgå till över 500 000 kronor på grund av stegring av kopparpriset.

I Lindsköldsgruvan har under legodriftsperioden egentlig gruvsdrift förekommit endast från och med år 1945. Malmen i gruvan är för närvarande tillredd för brytning endast å de s. k. etagerorna 2 och 3, avseende nivån mellan 50 och 100 meter. Malmen å denna nivå beräknas räcka ytterligare högst tre år. Brytningen sker från en utfraktsort å cirka 100 meters nivå. Föreliggande beräkningar av malmkvantiteterna i gruvan ha visat följande resultat, nämligen ovan 50 meters nivå 300 000 ton råmalm med en kopparhalt av 1,83 procent, mellan 50 och 100 meters nivå 249 000 ton råmalm med en kopparhalt av 2 å 3 procent samt mellan 100 och 168 meters nivå 700 000 ton råmalm med över 4 procent. Intill utgången av år 1946 har ur gruvan utvunnits omkring 10 610 ton slig med ett innehåll av nära 2 500 ton koppar. År 1946 har produktionen i hela Adakfältet uppgått till 13 867 ton slig med ett innehåll av omkring 3 225 ton koppar.

Med skrivelse den 27 december 1946 har kommerskollegium överlämnat en av Bolidens gruvaktiebolag uppgjord plan och kostnadsberäkning för tillredning av återstående kända malmtillgångar i Lindsköldsgruvan. För tillredningen enligt planen samt för vissa andra ytterligare arbeten skulle erfordras 1 471 500 kronor. För den första utbyggnadsetappen, beräknad till två år, begäres 750 000 kronor. Vid ett genomförande av förslaget skulle den sammanlagda investeringen vid Adakfältet komma att uppgå till 11 171 500 kronor.

Vid en överläggning inom handelsdepartementet med representanter för kommerskollegium, statens industrikommission, Sveriges geologiska undersökning och 1945 års gruvutredning har den ekonomiska och tekniska betydelsen av denna nya investering ytterligare belysts. Den föreslagna investeringen syntes departementschefen vara nödvändig för att driften vid fältet på längre sikt skulle kunna drivas fullt rationellt. Det vore emellertid naturligt, att denna investering liksom andra investeringar inom gruvindustrin vore riskbetonad. Det ekonomiska utfallet av investeringen bleve nämligen i mycket hög grad beroende på fluktuationerna i kopparpriset, vilka alltid brukat vara mycket kraftiga. För år 1946, då priset på koppar successivt steg från 1 150 till 1 320 kronor per ton, syntes överskottet å driften vid Adakfältet preliminärt kunna beräknas utgöra mist 500 000 kronor. Sedermera hade priset ytterligare höjts till 1 540 kronor per ton, vilket motsvarade

hittills gällande stoppris. Slutligen hade enligt beslut av statens priskontrollnämnd den 14 februari 1947 stoppriset höjts till 1 700 kronor per ton. Vid sådant förhållande syntes man, om produktionen kunde upprätthållas i ungefär nuvarande omfattning, ha anledning att för den närmaste framtiden räkna med ett jämförelsevis tillfredsställande resultat av legodriften. De för närvarande tillredda malmera i Lindsköldsgruvan räckte emellertid vid brytningens nuvarande omfattning ytterligare högst tre år. Därest de nu föreslagna tillredningsarbetena komme till utförande, möjliggjordes en brytning av i genomsnitt sammanlagt cirka 160 000 ton råmalm per år från Lindskölds- och Adakgruvorna. Den kända malmtillgången beräknades vid denna brytning räcka omkring tolv år. För amortering och förräntning av nedlagt kapital inom denna tidrymd vid en räntesats av 3 procent erfordrades ett nettoöverskott, motsvarande en annuitet av 10,0462 procent. Vid en sammanlagd investering av 11 171 500 kronor utgjorde det behövliga nettoöverskottet omkring 1 120 000 kronor per år. Enligt gällande avtal utginge till gruvaktiebolaget ersättning för legodriften med 15 procent å driftsöverskottet. Om samma villkor antoges gälla under hela amorteringstiden, erfordrades för att täcka såväl ränta och amortering som ersättning till bolaget ett bruttoöverskott av omkring 1 320 000 kronor. Beträffande utsikterna att nå ett överskott av denna storleksordning finge erinras, att det vid genomförande av de framlagda planerna kunde beräknas, att utbytet av koppar skulle kunna avsevärt förbättras på grund av att malmen i Lindsköldsgruvans etage 4 vore rikare än malmen i övriga etager. Vid en årlig brytning av 160 000 ton råmalm med ett genomsnittligt innehåll av 3 procent koppar, varav cirka 90 procent syntes kunna utvinnas i form av färdig metall, skulle den utvunna kvantiteten koppar komma att uppgå till omkring 4 300 ton per år jämfört med 3 225 ton under år 1946. Under antagande av oförändrade produktionskostnader per ton utvunnen koppar — ett antagande som syntes departementschefen få betraktas som någorlunda realistiskt, eftersom de fasta kostnaderna sjönke när produktionen ökades, vilket i viss utsträckning kunde neutralisera en eventuell ökning i rörliga kostnader — skulle det framtida bruttoöverskottet vid det pris på koppar, som gällde under första halvåret 1946, nämligen 1 150 kronor per ton, komma att utgöra cirka 270 000 kronor per år. För varje stegring av kopparpriset med 100 kronor per ton kunde överskottet beräknas öka med cirka 430 000 kronor. Vid det fastställda stoppriset, 1 700 kronor per ton, skulle bruttoöverskottet sålunda bli omkring 2 600 000 kronor per år. Under angivna förutsättningar skulle gruvdriften ännu vid ett så jämförelsevis lågt medelpris på koppar som 1 400 kronor per ton lämna ett bruttoöverskott, som jämnt motsvarade räntabilitetsanspråken. Vid ett medelpris på koppar av cirka 1 100 kronor per ton skulle värdet av den producerade sligen däremot endast uppgå till ungefär samma belopp som driftkostnaderna och något överskott sålunda icke uppstå. Det borde emellertid understrykas, att de sålunda anförda beräkningarna av det ekonomiska utfallet vid olika prisförutsättningar vore synnerligen ungefärliga.

Vid nuvarande kopparpris eller vid ett pris, som i varje fall icke under-

stege det fastställda stoppriset med mer än högst cirka 300 kronor, kunde enligt departementschefen gruvdriften i Adakfältet sålunda förväntas tills vidare lämna ett fullt tillfredsställande överskott. Det pris, som kunde erhållas för koppar, framställd av gruvaktiebolaget, vore emellertid i främsta rummet beroende av priset på importerad koppar. Sistnämnda pris svarade för närvarande i stort sett mot stoppriset. Man kunde på längre sikt dock icke bortse från möjligheten av en så kraftig importprissänkning, att räntabiliteten äventyrades. Det kunde därför icke med säkerhet sägas, att det framtida resultatet av legodriften vid Adakfältet komme att medgiva full amortering och förräntning av där investerade medel. Departementschefen ville emellertid erinra om att tidigare gjorda investeringar till väsentlig del motiverats av försörjningsbehovet under kriget. Deita kunde i och för sig, på samma sätt som skett i många liknande fall, ha motiverat en nedskrivning av förut gjorda investeringar till ett värde, som med större säkerhet kunnat antagas bli fullt förräntat och amorterat. En sådan nedskrivning syntes dock icke böra företagas förrän man närmare kunde bedöma huruvida kopparpriset mer varaktigt komme att sjunka till en sådan nivå att fullständig amortering och förräntning av det hittills nedlagda kapitalet omöjliggjordes.

En förutsättning för att hittills företagna investeringar i största möjliga utsträckning skulle kunna bli räntabla, vore i varje fall att de föreslagna tillredningsarbetena komme till stånd. Under alla omständigheter syntes utsikterna vara gynnsamma för att den därmed förbundna nyinvesteringen skulle visa sig räntabel. Denna nya investering måste därför framstå icke blott såsom tekniskt nödvändig utan även som ekonomiskt försvarlig. Därjämte finge framhållas önskvärdheten av att på ifrågavarande område upprätthålla en viss krigsberedskap.

Såsom skäl mot att utföra de föreslagna arbetena kunde anföras, att det i nuvarande ekonomiska läge vore nödvändigt att i görligaste mån begränsa den statliga investeringsverksamheten. Departementschefen ville emellertid erinra om att den för tillredningsarbetena erforderliga arbetsstyrkan beräknades till endast sjuutton man. Läget på arbetsmarknaden syntes därför icke utgöra något avgörande hinder för de föreslagna åtgärderna. Då dessutom ifrågavarande arbeten icke syntes medföra större anspråk på nyanskaffning av sådana maskiner och annan utrustning, varpå knapphet rådde, syntes ej heller ur materialsynpunkt några vägande invändningar kunna resas mot planens genomförande.

Departementschefen har vidare erinrat om att nu gällande legodriftsavtal, som utgjorde en förutsättning för utnyttjandet av malmtillgångarna i Adakfältet, utlöpte under den tidsperiod, varunder resultaten av de föreslagna investeringarna beräknades framkomma, nämligen med utgången av år 1950. Med hänsyn härtill kunde måhända försiktigheten bjuda att icke nu binda nytt kapital i gruvfältet utan i stället avvakta en tidpunkt, då förhållandet mellan staten och gruvaktiebolaget kunde fixeras på tillräckligt lång sikt. Det borde emellertid kunna förutsättas — särskilt om den ifrågasatta rationaliseringen av gruvdriften komme till stånd — att både staten och gruvaktie-

bolaget, när frågan om nytt avtal aktualiserades, skulle vara beredda till fortsatt samarbete och att för båda parter godtagbara villkor för detta samarbete då skulle kunna uppnås. Den omständigheten att avtalet endast gällde till ingången av år 1951 syntes således icke böra hindra att arbetena nu påbörjades.

Departementschefen funne sålunda övervägande skäl tala för att de föreslagna tillredningarna komme till stånd och förordade, att medel nu anvisades för utförande av arbetena under den första utbyggnadsetappen. Mot de i ärendet gjorda kostnadsberäkningarna hade departementschefen icke något att erinra. Det syntes få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter om överförande till riksstatens inkomstsida av den del av uppkommande överskott, som motsvarade normal förräntning av de i företaget investerade medlen, och om disposition av övriga överskottsmedel för avskrivning av de anvisade förlagsfondsanslagen.

I sina kalkyler har kommerskollegium anfört, att hänsyn icke tagits till att det kunde befinnas lämpligt och påkallat att ekonomisk hjälp lämnades för att åstadkomma samlingslokaler för personalen vid gruvfältet. Det hade emellertid från arbetarhåll gjorts preliminär framställning om stöd för åstadkommande av ett Folkets hus. Tomt för ett sådant kunde anvisas inom gruvområdet. Vederbörandes planer hade ännu icke tagit fastare former och det vore därför icke möjligt att nu precisera beskaffenheten och omfattningen av den hjälp, som kunde behövas, exempelvis huruvida ett kontant engångsbidrag eller ett lån vore påkallat. Möjlighet borde beredas att ur det belopp, som erfordrades för den första utbyggnadsetappen, lämna ekonomiskt stöd för uppförande av ett Folkets hus.

Departementschefen har funnit kollegii förslag om ekonomiskt stöd för att åstadkomma ett Folkets hus vid Adakfältet synnerligen beaktansvärt. Denna fråga syntes emellertid böra handläggas enligt bestämmelserna i kungörelsen den 11 december 1942 (nr 913) om bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler.

Med hänsyn till angelägenheten av att arbetena påbörjades snarast möjligt syntes departementschefen 250 000 kronor av det av kommerskollegium nu föreslagna beloppet böra anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Återstoden, 500 000 kronor, syntes böra upptagas i riksstaten för nästa budgetår.

Beträffande räntabilitetsutsikterna för tidigare verkställda och i förevarande proposition föreslagna investeringar vid Adakfältet har sedermera inom handelsdepartementet verkställts ny beräkning, för vilken redogörelse lämnats utskottet i en den 7 maj 1947 dagtecknad inom departementet uppgjord promemoria. I promemorian har anförts följande.

I Kungl. Maj:ts proposition 1947:128 angående anslag till utbyggnad av staten tillhöriga gruvanläggningar i Malå socken m. m. har uppgivits, att vinsten å legodriften vid Adakfältet under första halvåret 1946 preliminärt beräknats utgöra nära 100 000 kronor men att den för hela år 1946 torde

komma att uppgå till över 500 000 kronor på grund av stegring av kopparpriset.

Enligt från Bolidens gruvaktiebolag numera inkomna uppgifter utgör vinsten å ifrågavarande legodrift 216 472 kronor 12 öre för hela år 1946. Att legodriften under nämnda år sålunda utfallit mindre gynnsamt än tidigare beräknats, har uppgivits bero på i huvudsak följande omständigheter.

Vid utförande av i propositionen anförda kalkyler har kommerskollegium stått till tjänst med lämnande av nödiga primäruppgifter. Vid ifrågavarande tillfälle förelåg icke någon definitiv och fullständig avräkning för år 1946. Kollegiet har därför utgått från bolagets preliminära månadsrapporter som i fråga om produktionskostnaderna i smältverket baserade sig på 1945 års kostnader. Produktionskostnaderna ha emellertid under 1946 stegrats på grund av ökade arbetslöner och materialpriser, vartill kommer, att vissa större reparationskostnader förekommit under 1946, vilka enligt legodriftsavtalet kommit att delvis belasta även legogruvornas utgifter. Vidare ha vissa delar av smältverket till följd av bl. a. minskade malmleveranser från bolagets egna gruvor icke tillfullo kunnat utnyttjas. Härigenom har enligt bestämmelserna i legodriftsavtalet en större del av de fasta kostnaderna för smältverket kommit att falla på legodriften.

Sedan det definitiva resultatet av 1946 års legodrift blivit känt, har inom handelsdepartementet företagits en omräkning av de i propositionen intagna kalkylerna rörande räntabilitetsutsiktterna för tidigare verkställda i propositionen föreslagna investeringar vid Adakfältet. Sistnämnda kalkyler grunda sig på den förut gjorda uppskattningen av vinsten för *första halvåret* 1946. Den nu utförda beräkningen har i stället baserats på det faktiska driftsresultatet för år 1946, varvid vinstbeloppet avrundats till 216 500 kronor. Medelpriset på koppar under året har enligt uppgift från gruvaktiebolaget uppgått till ca 1 200 kronor per ton.

Den nya beräkningen, för vars resultat i det följande redogöres, har vidare liksom de i propositionen (s. 5—6) anförda kalkylerna grundats på antagandet, att produktionskostnaderna per ton utvunnen koppar förbli oförändrade. Det är emellertid att märka att vissa rörliga produktionskostnader befunno sig i stigande under år 1946 och att en fortsatt stegring torde vara att förvänta. Vid Rönnskärsverken genomföres emellertid för närvarande ett omfattande rationaliseringsprogram genom övergång till elektrisk smältning, större konvertrar etc., vilket kommer att motverka den stigande tendensen i produktionskostnaderna. Ifrågavarande nyanläggningar beräknas komma i drift i slutet av år 1948 och början av år 1949. Olika omständigheter tyda vidare på att man framdeles torde kunna räkna med sjunkande fasta kostnader för utvunnen koppar. I den mån gruvaktiebolaget lyckas öka produktionen vid sina egna gruvor och om dessutom leveransen av kopparslig från de av staten ägda gruvorna kan ökas — vilket möjliggöres framförallt genom de i propositionen förordade arbetena vid Lindsköldsgruvan — kommer produktionsvolymen att stiga, varigenom avskrivningar, räntor och allmänna omkostnader per ton utvunnen koppar böra sjunka i motsvarande grad. Vid sådana mera normala marknadsförhållanden, som kunna förväntas inträda på längre sikt, torde också komma att föreligga större möjligheter för bolaget att öka sina inköp av svensk och utländsk slig samt skrot och blisterkoppar m. m., om detta skulle erfordras för bättre utnyttjande av smältverkets anläggningar. Härtill kommer, att även själva gruvdriften effektiviseras genom ifrågavarande utbyggnad av gruvanläggningarna. Övervägande skäl synas sålunda tala för att någon väsentlig stegring av de totala produktionskostnaderna för den genom legodriften utvunna kopparn icke behöver befaras, om de

föreslagna nyinvesteringarna komma till stånd. I varje fall torde detta gälla på längre sikt.

Beträffande övriga förutsättningar för lönsamhetsberäkningen torde här endast behöva erinras om att den sammanlagda investeringen vid Adakfältet efter genomförandet av det i propositionen framlagda förslaget skulle komma att uppgå till 11 171 500 kronor, att för amortering och förräntning av detta kapital samt för ersättning till bolaget enligt legodriftsavtalet skulle erfordras ett årligt driftsöverskott av ca 1 320 000 kronor samt att den genom legodriften utvunna kvantiteten koppar efter förslagets slutliga genomförande beräknas uppgå till omkring 4 300 ton per år jämfört med 3 225 ton under år 1946.

Av de omräknade kalkylerna framgår, att legodriften kan, sedan de i propositionen förordade tillredningsarbetena vid Adakfältet fullbordats, beräknas lämna ett bruttoöverskott av omkring 290 000 kronor per år vid det pris på koppar, som i medeltal gällde under år 1946. För varje stegring av kopparpriset med 100 kronor per ton kan överskottet, såsom i propositionen framhållits, beräknas öka med cirka 430 000 kronor per år. Vid det stoppris, som fastställdes den 14 februari 1947, nämligen 1 700 kronor per ton, skulle bruttoöverskottet komma att uppgå till omkring 2 400 000 kronor per år. Om kopparpriset skulle sjunka till cirka 1 450 kronor per ton, kan gruvidriften likväl väntas lämna ett bruttoöverskott, som ungefär motsvarar räntabilitetsanspråken. Vid ett kopparpris av cirka 1 150 kronor per ton skulle däremot något nämnvärt överskott för amortering och förräntning icke uppstå. Inkomsterna skulle dock helt täcka produktionskostnaderna.

Mot bakgrunden av ovan anförda resultat av senast verkställda beräkningar framstå räntabilitetsutsikterna för investeringar vid Adakfältet såsom något mindre gynnsamma än vad tidigare kalkyler antyda. Det lägsta pris som skulle medge full amortering och förräntning (1 450 kronor) ligger sålunda 50 kronor högre per ton än vad som anges i den i propositionen anförda kalkylen (1 400 kronor). Någon mera väsentlig försämring av utsikterna har sålunda icke inträtt. De i propositionen anförda skälen för att där förordade nyinvesteringar böra komma till stånd torde allt fortfarande äga giltighet, så mycket mera som priset på koppar alltså visar kraftiga tendenser till stegring. Sålunda har statens priskontrollnämnd den 21 april 1947 medgivit en höjning av det för gruvaktiebolaget gällande stoppriset på koppar från 1 700 till 1 910 kronor per ton. Vid sistnämnda pris kan legodriften beräknas lämna ett bruttoöverskott av icke mindre än cirka 3 300 000 kronor per år.

Slutligen må erinras om att, såsom i propositionen framhållits, utförandet av de föreslagna tillredningsarbetena utgör en förutsättning för att hittills företagna investeringar i Adakfältet i största möjliga utsträckning skola kunna bli räntabla samt att utsikterna för att den med ifrågavarande tillredningsarbeten förbundna nyinvesteringen skall visa sig räntabel under alla omständigheter synas vara gynnsamma. Denna nya investering framstår därför icke blott såsom tekniskt nödvändig utan även som ekonomiskt försvarlig.

Såsom departementschefen framhållit är Lindsköldsgruvan inom det s. k. Adakområdet i Västerbottens län för närvarande en av våra förnämsta kopparfyndigheter. Intill utgången av år 1946 har ur gruvan, vari under legodriftsperioden egentlig gruvidrift förekommit endast från och med år 1945, utvunnits inemot 2 500 ton koppar. De största och på koppar rikaste malmpartierna i gruvan äro emellertid icke tillredda för brytning. För tillredning m. m. av dessa tillgångar skulle enligt nu uppgjord plan erfordras 1 471 500

Utskottet.

kronor. För den första utbyggnadsetappen, beräknad till två år, har Kungl. Maj:t äskat 750 000 kronor, varav 250 000 kronor skulle anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår.

Utskottet vill erinra, att huvudsyftet med legodriften hittills från statens sida icke varit att uppnå vinst utan att i en för landets metallförsörjning brydsam tid erhålla tillskott till vår beredskap på detta område. Samma försörjningsmotiv föreligger icke längre. Det i propositionen nu framställda förslaget bör därför bedömas med hänsyn till normala marknadsförhållanden.

Då av propositionen att döma de planerade tillredningsarbetena icke komma att ställa några större krav på arbetskraft eller material, synas med hänsyn till investeringsläget betänkligheter knappast behöva möta mot att desamma komma till utförande. Framhållas må emellertid att det ekonomiska utfallet av investeringen är i högsta grad beroende på prisfluktuationerna på importerad koppars. Det är därför knappast möjligt att med någon större grad av säkerhet bedöma utsikterna att nå ett inkomstöverskott av sådan storleksordning, att desamma medgiver amortering och förräntning av det nedlagda kapitalet. Det kan härvid vara av intresse att framhålla, att enligt inom handelsdepartementet verkställda beräkningar av räntabilitetsutsikterna det lägsta kopparspris, som skulle medgiva full amortering och förräntning, utgör 1 450 kronor. I dagens läge med ett stoppris på koppars av 1 910 kronor per ton beräknas legodriften lämna ett bruttoöverskott av omkring 3 300 000 kronor för år.

Även om det planerade företaget får anses i viss mån riskbetonat, synas dock vissa skäl tala för att den ifrågasatta utbyggnaden bör komma till stånd. Sålunda torde såsom kommerskollegium — med erinran att Lindsköldsgruvan för närvarande bidrager med över hälften av sligproduktionen vid Adakfältet — framhållit, fortsatt drift vid denna gruva i ungefär nuvarande omfattning utgöra förutsättning för att verksamheten i fältet skall kunna uppehållas vid en ekonomiskt lämplig storlek. Vidare är att märka att en åtstramning på kopparsmarknaden kunnat förmärkas med påföljd att vissa svårigheter föreligga att genom inköp från utlandet tillgodose vårt behov av koppars. Det bör därjämte beaktas, att den importerade koppars till största delen måste betalas i dollarvaluta. Uppenbart är att den nu beräknade produktionen kommer att utgöra ett icke oviktigt bidrag till landets kopparsförsörjning. Även ur krigsberedskapssynpunkt bör förslaget tillmätas viss betydelse.

Utskottet har vid angivna förhållanden funnit övertvägande skäl tala för att de föreslagna tillredningarna komma till stånd och tillstyrker alltså de för ändamålet begärda medelsanvisningarna.

Departementschefen har i anslutning till ett av kommerskollegium framställt förslag förutsatt, att vid Adakfältet skulle uppföras ett Folkets hus för personalen därstädes. Enligt den föreliggande motionen skulle staten lämna särskilt bidrag för samlingslokalernas uppförande och inredning, att bestridas från det nu äskade anslaget. Utskottet, som i likhet med departementschefen finner kommerskollegii förslag synnerligen beaktansvärt, delar

även departementschefens mening, att denna fråga bör handläggas enligt bestämmelserna i kungörelsen den 11 december 1942 (nr 913) om bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler. Utskottet kan alltså icke instämma i det i motionen gjorda yrkandet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må till *Utbyggnad av staten tillhöriga gruvanläggningar i Malå socken m. m.* under fonden för förslag till statsverket anvisa

a) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47 ett investeringsanslag av 250 000 kronor;

b) för budgetåret 1947/48 ett investeringsanslag av 500 000 kronor;

II. att motionen II: 358 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 juni 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Gränebo, Karl Andersson, André, Gustaf Karlsson, Boman, Gustaf Iwar Anderson, Rosenberg, Gustav Emil Andersson, Lundgren och fröken Osvald; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Bergström, Andersson i Malmö, Mårtensson, Lindholm, Åkerström, Holmström, Onsjö, Thapper, Persson i Svensköping, Johansson i Mysinge och Birke.
